

VOJNI INVALID

GLASILO UDRUŽENJA VOJNIH INVALIDOV KRALJEVINE S.H.S.

OBLASTNEGA ODBORA ZA LJUBLJANSKO IN MARIBORSKO OBLAST V LJUBLJANI

List izhaja 1. in 15. v mesecu. — Posamezna številka 1 Din. Naročnina mesečno 2 Din. — Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredništvo in upravišтво v Ljubljani, Št. Peterska vojašnica.

Važno vprašanje.

Za izvajanje naših pravic je treba pred vsem finančne podlage.

Določbe invalidskega zakona nam ne koristijo nič, ako ni kreditov, to je, ako ni zadosti predvidenega denarja za naše potrebe.

To vprašanje nam rešuje vsakoletni finančni zakon.

Vsakemu mora biti že znano, da je takozvani zakonodajni odbor pripravil budžet posameznih ministrstev za prihodnje leto in ga sprejel.

Čuje se o zopetnem zmanjšanju državnih izdatkov, da se bo proračun zmanjšal in pri tem moramo veliko misliti kako in kje?

Naše zadeve spadajo k resoru Ministrstva za socialno politiko. Ko smo čitali poročilo o sklepih zakonodajnega odbora, smo imeli priložnost opaziti, da je proračun Ministrstva za socialno politiko zmanjšan baje za okoli 90 milijonov. Poslanci so se že oglašali proti temu, ker se misli zopet celo za vojne žrtve štediti.

Nastaja torej upravičena skrb, kaj se nam namerava vzeti in kaj dati?

Pripetiti bi se znalo, da bi trpeli naši zdravstveni in ortopedski zavodi, o ukinitvi invalidskega doma v Ljubljani se je že precej govorilo v zadnjem času. Lahko pa se tudi sprejme še strožji in slabši davčni cenzus za podlago siromašnosti, ki bo odvzel mnogo prejemkov invalidnin. Lani so nam napravili cenzus od 30 Din že na 20 Din neposrednega davka.

Državni budžet, kakršnega je sprejel zakonodajni odbor, pride pred skupščino in ona bo glasovala o njem.

Zato je še čas, da se kaka vojnim žrtvam preteča nevarnost odvrne. Naše udruženje se za stvar zanima, podvzelo je že svoje akcije, toda stvar je le odvisna od naših državnikov in narodnih zastopnikov.

Apeliramo tem potom na nje, da se za nas zavzamejo.

Naše pravice so itak minimalne in ne moremo utrpeti še poslabšanja.

Mi delujemo v svojem položaju, ki ga bridko čutimo že cel čas na to, da se nam daje vsaj vse ono, kar določa invalidski zakon. Isti nam daje pravice, za katere potrebujemo invalidskih domov in naprav, ker brez njih se naš položaj ne more regulirati. Želimo, da se ne bodo med letom reducirale denarne dotacije za prepotrebne naprave, kot je bilo letos na primer pri protezni delavnici, in da se je v invalidskem domu zmanjšal relutum za prehrano, obleko itd.

Invalidski zakon je določil davčno podlago 30 Din za siromašnost. Naj ostane to, kar je bilo že prvotno jako strogo določeno, da bi bilo po vsem pravično, da bi dobila vsaka žrtev ono, kar je utrpela, ne pa da se deli po siromašnosti.

Tovariši in tovarišice, iz tega vidite, da se nahajamo v važnem vprašanju, od katerega je odvisno naše zadržanje. Delujmo na to, da premaknemo tehtnico kolikor mogoče v naš prid, sicer se nam zna goditi kljub dolgoletni borbi za invalidski zakon, še slabše.

Izjava.

V period. listu »Ujedinjenje«, glasniku stranke upokojencev in invalidov Slovenije je izšel v prvi številki od 5. I. 1925, kojega odgovorni urednik sem bil podpisani, brez moje vednosti članek pod naslovom »Kako so nas prisilno zaslepili«, v katerem so bili žaljeni takratni izvršni odbor Udruženja voj. invalidov v Ljubljani zlasti pa člani dr. Ernest Turk in Matko Štefe. Izjavljam sedaj, da so bili očitki neosnovani ter jih obžalujem.

Ta preklic se zavežem objaviti na svoje stroške v I. številki lista »Vojni invalid«, ki izhaja v Ljubljani ter se zavežem plačati pravnih stroškov v sodni odmeri pod izvršbo.

IVO MEŽNARIČ. I. r.

Ijenja, katerega jim drugi ljudje še delajo neznošnjega ter umirajo na teh trnjevitih cestah, vsled obupa in onemoglosti.

To je današnja konstatacija po osemletnem obstoju naše države in ko je stanje naših invalidov naravnost strašno, da si strašnejše niti misliti ne morejo. In vojni invalidi se z največjo boleščjo pritožujejo zoper krivice, bodisi potom svojih odborov, bodisi posameznih. Ali merodajni faktori so gluhi na vse te pritožbe in stoke in gredo lakonično preko njih.

Ko pride vojni invalid kam po svojem invalidskemu poslu, se zahteva od njega sodnijsko potrdilo (rešenje), katerega še sodišča niso niti polovici invalidov izročila, ker nimajo osebo, ki bi ta potrdilo pisalo in jih dostavljalo vojnemu invalidu. In invalid vsled tega trpi, prikrajšan je na svojih pravicah ter ne more iti niti na zdravljenje, ki mu je povsod potrebno.

In ko ostane vojni invalid radi svoje invalidnosti brez službe in v bedi ter tava od Poncija do Pilata in išče kakšno pomoč od pristojne oblasti, se ga odbije, ker ni kredita, ali pa najde kak drug modus, da se ga odbije.

Mnogi vojni invalidi iščejo delo od pristojnih faktorjev v državni službi, kar jim po invalidskem zakonu tudi pripada. Ali na to se ne ozira nikdo in bil bi velik čudež, ako bi kateri invalid dobil v državni službi kakšno mesto.

Deprimirane invalidske duše.

(Iz »Ratnog Invalida«.)

Življenje. Ali je to življenje, ki ga žive vojni invalidi po raznih krajih v naši državi? Ali je to smisel in refleks življenja? Ali se lahko čutijo vojni invalidi kot enakopravni člani družbe in uživajo v njeni sredi, ko vojne invalide ta družba razen malih izjem, proklinja in jih eliminira iz svoje sredine, kjer ne morejo zavzeti enakopravno razne poklice, ker so invalidi?

Kateri vojni invalid ni danes bolan? Čim starejši je, tem bolj čuti svojo na bojiščih dobljeno bolezen, in življenje mu je tem neznošnejše. Črna je njegova bodočnost in negotova. Klone in ni čudno, da v takšni depresiji izgubi vsako voljo in naredi kak nepremišljen korak, da celo naredi konec pomenu besede — strašno umiranje za invalide. Vojni invalidi blodijo po teh trnjevitih potih svojega nesrečnega živ-

LISTEK.

Iv. Vuk:

Skozi okno vlaka...

(Mimobežni vtisi in epizode z mojega potovanja.)

(Dalje.)

Gospa Marija, se mi je približala in rekla:

»Kaj naj bi pa imela?«

»Pasja noga, kako imajo ženske bistro oči, pa četudi niso Črnogorke«, mi je šnilo po možganih. Ali naredil sem se začudenega:

»Kaj bi pa naj imela?«

»Mislija sem pač... Tako resno vam je nekaj povedala, vi ste pa bili, kakor grešnik.«

Ošvrknil sem jo z očmi. »Kako zna za vse naše kretnje« sem pomislil. Glasno pa rekel:

»O seveda... žal ji je, da odhajamo... Pa sem se moral tudi jaz delati žalostnega.«

Bogme, globok je bil pogled modrih oči gospe Marije. Zdi se mi predolg. Nato pa se je nasmehnila... Vem da ni verjela. Pa nič zato...

8. Vrnitev.

Dež je pršil, ko smo zjutraj drugega dne sedli v avto in krenili nazaj v Kotor. Streha je bila dvig-

njena in mi je zakrivala pogled. Cetinje je ostajalo za nami. Neprijetnost mi je silila v ude, ko je mimo nas bežalo skalovje. Samo od strani izpod strehe sem videl, da se vozimo po cesti, obdani na eni strani s strmimi pečnami, na drugi strani pa je bila praznosta, prepadi. Ali od Njegoša dalje se je zjasnilo. Streho smo spustili. Lovčen je bil zakrit v meglo, kakor obraz mohamedanke. Ni se razkril, dasi smo želeli. Kmalu nato pa se je zopet tam v globoki dolini zablašalo morje, videl se je zopet belj trak ob obrežju. Srečavali smo žene s tovari na hrbtnih in osle, drobno stopajoče pod težo bremena.

Kravica se je pasla med skalovjem. Redko travo je mulila. Nekoliko nižje doli sta bili še dve.

»Kako spretno stopa po tem kamenju«, jo je občudoval Zdravko. »Kakor da je divja koza.«

»Pri nas pa še po ravnini težko hodi«, je pripomnil France.

»Tudi razloček med kravo in kravo...«

Ko smo se ustavili v Kotoru, je predlagal šofer:

»Zapeljem vas v Dubrovnik. Pot imam tja.«

Nameravali smo iti z ladjo. Ali z ladjo se še navozimo iz Dubrovnika v Split. Z avtom bo pa zanimivejše.

»Mislite«, je rekla gospa Marija. Videl sem, da bi šla rajše po morju. Privikrat ga vidil.

»Naveličate se ga«, sem rekel.

Pogodili smo se s šoferjem. In zdrveli smo po beli cesti, po tistem traku, ki smo ga gledali od tam gori. Na levo morje, na desno vrtovi in vile, dalje tja skale, nage pečine, razmetane, kakor da so se todi pretepali in kepali velikani. Vrhovi pa so bili kakor plešasti stari.

Ali čimboli smo se bližali Dubrovniku, temveč ravnine je bilo. Več polja, žito, ječmen, oljke, celi gajj oljk... fige, češnje in višnje, slive... in vinogradi. Pravkar so preganjali perenosporo...

»Dosedaj sem si predstavljala vinograde na gričih«, je dejala gospa Marija. »Kakor so Pekre, Kozjak, Haloze. Tu pa so cela polja, na ravnini, kakor pri nas pšenica.«

»Na gričih raste v Dalmaciji kamenje«, je razlagal Matevž. »Pri nas ga pa morajo kopati iz zemlje.«

»To bi morali imeti mi«, je kimal Ivan Celjski.

»Znali bi ga porabiti.«

»Tudi tu ga znajo«, je pripomnil Zdravko. »Prodajajo ga in to letom za letom več.«

»Kdor ga pa kupuje?«

»Amerikanci.«

Gospa Marija ni znala ali naj veruje ali ne. Ali šofer ji je potrdil.

Že malodane pred vrati Dubrovnika smo zagledali agave »stoletne rože«. Veliko, mesnato listje je

Moral bi iziti tudi pravilnik za nastavljanje vojnih invalidov v oblastnih skupščinah, za katere so že volitve izvršene. Ali nastaja vprašanje, kedar bodo začele te skupščine sploh delati, a njihovo finansiranje še ni rešeno. Ali mi nimamo niti najmanjšega zaupanja v ta pravilnik, ki ima iziti in ki določa te namestitve vojnih invalidov pri oblastnih skupščinah — ker imamo izkušnje z našim zakonom, ki predvideva poleg vseh svojih pomanjkljivosti vendar neke beneficije in dajatve za nas. Ali vse je samo na papirju. Niti ena pristojna oblast se ne drži tega invalidskega zakona — vsak dela po svoji uvidevnosti, ne oziraje se na ta naš žalosten invalidski zakon.

Objema nas težka bol, depresija pritiska našo dušo, ker iskreno ljubimo našo državo. Ali njeni reprezentanti, današnji oblastniki hočejo nam ubiti vero in čustva v to državo s svojim postopanjem in neuvaževanjem invalidskega zakona — vračajoč nam tako, kot zastopniki države one muke in trpljenje, katere smo za to državo pretrpeli.

Ostali ljudje in mlajša generacija, vidi naš položaj in se zgraža na vsem tem in slišijo se njihove opazke: Ali zadene takšna usoda naše junake, ki so dali vse, svoje življenje, kri, ude da se ustvari naša domovina! in globoko se zamislijo. Ali treba je, da se zamisli vsak, kdor misli malo globlje in dalje.

Odgovor na klevete.

Žal, da imamo ljudi, ki menda iz zavisti ne morejo pustiti pri miru delovanja Oblastnega odbora. Iščejo vsa mogoča sredstva, da bi ubili voljo še onim tovarišem, ki se hočejo žrtvovati našemu skupnemu delu. Pri tako važnih momentih, ko stopa organizacija v borbo za važna invalidska prava, se mora otepati takih ljudi, ki morajo imeti gotovo prav čudne namene, s katerimi silijo notri. Poslužujejo se najpodlejših klevet, ki se izkažejo potem za popolnoma neosnovane. Celo taki, katerih se je otresla, ker so se izkazali, da ne spadajo v njo, se zaganjajo v organizacijo, pa vendar nimajo ž njo nič več opraviti. Vse so imeli priliko povedati, vse dokazati, pa vendar niso nič storili, njihove klevete se izkažejo za neresnične.

Koliko je imelo naše članstvo že priliko slišati od njih, posebno proti bivšemu Izvršnemu ali sedanjemu Oblastnemu odboru. Ta odbor bi ne bil samo vržen, bil bi z vsemi pečati zaznamovan, ko bi bilo po njegovih trditvah, a vendar deluje lepo naprej leto za letom in vedno dobi popolno zaupanje.

Pri otepanju napram takim očitkom, pa se vendar izkaže vedno pravica.

Tako se je tudi pred kratkim pokazala na vsa predbacivanja osebe, ki se smatra še danes nekako na čelu vseh kričarjev, ki se posebno sedaj zopet pojavljajo po Ljubljani.

Naši Celjani se gotovo spominjajo njihovega občnega zbora pred 2 leti, na katerem je nastopal invalid Meznarič z nekim čudno pridobljenim aktom in dokazoval, kako je takratni Izvršni odbor delil podpore in drugo.

Drug za drugega.

Ponekod je opaziti posebno sedaj o priiliki občnih zborov, da dosti članstva ne stori svoje dolžnosti napram udruženju.

Pretežna večina redno plačuje članarino, dosti je pa takih, da se za plačilo ne brigajo in zaostajajo za predolgo dobo. Krajevni odbori bi morali take po pravilih, ako ne plačajo nad 6 mesecev članarine, brezpogojno iz-

ključiti iz udruženja. Vendar pa se vzame v poštev, da so nekateri zelo oddaljeni in jim je težko priti pravočasno plačati, zato se z dotičnimi počaka in se jih opomni. Ravno v zadnjem času so vsi krajevni odbori razposlali posebne dopisnice zamudnikom. Veliko dotičnih pride na občni zbor in plača, toda še vedno se dobe taki, ki se niti opominu ne odzovejo.

In da to vpliva na našo mladino, da jim naše trpljenje, zapostavljanje in prerivanje da misliti, mnogo misliti, o tem bi se naj zanimali vsi oni, ki so krivi, da se nam je dal tako slab zakon in da se še ta zakon ne spoštuje.

O tem bi morali kompetentni faktori malo bolje razmišljati in obezpečiti našo eksistenco ter tudi izplačati nam od tristo milijonov dolžno invalidnino, a ne da se v eksploziju hvalijo, da so prihranili 80 milijonov dinarjev v ministrstvu socialne politike v prejšnjem budžetnem letu, ker to ni noben prihranek, nego rop invalidskih potreb od invalidov. Ta »prihranek« bi moral v resnici iti za krajevne potrebe invalidov — a ni šel.

Prišel sem z našimi tovariši iz cele države v stik, od najsevernejšega dela Maribora preko Zagreba do Beograda in od vseh slišim samo jadikovanje in pritožbe na vse občinske in državne oblasti. Slišijo se kliči, išče se pomoč, katere nikjer ne najdejo. In to nas duši, to nas deprimira in ne vemo, kaj imamo sploh še pričakovati od življenja, ki je uničeno — ne po naši krivdi. Ali naj vržemo vse skupaj v staro šaro in se udamo umiranju, ali pa se tesno organiziramo vsi do zadnjega in vsi do zadnjega energično nastopimo in prisilimo merodajne faktorje, da se naše vprašanje reši?

Djuka Županić.

Iz dotičnega je popolnoma prikrojil razna krivična natančevanja, ki naj izpodbijajo ugled Izvršnemu odboru. Seveda so že takrat Celjani imeli popolnoma ustvarjene predsodke o celi Meznaričevi akciji, vendar so rekli: Izvršni odbor naj pozove Meznariča, da vse očitke na kompetentnem mestu opravi, potem se bo videlo kaj je!

Uspeh tega se je sedaj pokazal pred ljubljanskim sodiščem, kjer je Meznarič vse preklical. Na podlagi sličnih trditev je bilo celo pisano v lističu »Ujedinjenje« pod uredništvom Meznariča, da je Izvršni odbor delal orgije. Torej kje so bile tiste orgije?

Sličnih pojavov imamo vedno. Tovariš opusuje tovariša celo na občnem zboru z nečednimi izrazi. Tudi to se je zgodilo zadnjič v Ljubljani.

Vsi bodo imeli priliko dokazati. Čudno, če ga takoj drugi dan staviš na odgovor, pravi, da ni nič rekel, ali pa prekliče.

Nihče nič ne dokaže, pa vendar se po Ljubljani zbirajo in stavijo celo pismene zahteve: »Oblastni odbor naj odstopi!« Komu, kdo pa ga je izvolil? Tovariši delegati, slišite torej. Zahtevajte na občnem zboru od Oblastnega odbora natančne njegove podatke, ker resni možje nekaj govore. Toda bodite prepričani, da jih boste dobili in vsak čas vam jih Oblastni odbor mirnodušno da, če se je že vse drugo, da se tudi to razblini. Bodite pa prepričani, da bodo oni, kateri častno vztrajajo, nalašč vztrajali do konca.

Vsem onim naj bo namenjen ta članek in naj najde pri njih odmeva.

Na občnih zborih se sliši, da izjavljajo takj zamudniki: »Ker nič ne dobim tudi nočem nič plačati.« Oni s tem pokažejo, da ne pojmujejo organizacije.

Ali jim organizacija daje pokojnino? To jim daje država. Organizacija vendar ni samo za to tu, da bi dajala denar, da bi člane gmotno podpirala. Ona sicer to dela v veliki meri, kolikor ji je možnost dana, vendar pa ne more nihče zahtevati, da bo en dinar dal, sto jih bo hotel pa imeti.

Organizacija je v prvi vrsti za to, da zastopa pravice svojih članov, da jim posreduje in da se bori za naše vprašanje.

Članstvo jo mora pa pri tem z vsemi silami podpirati.

Organizacija bo imela na vsak način svoj princip, da bo ščitila in podpirala samo tiste, ki njo podpirajo. Kdor je redni član in je zadostil temeljnemu pogoju organizacije s tem, da je plačal članarino, sme šele zahtevati, da mu organizacija nudi svojo pomoč. Zelo lahek je ta pogoj in tudi malenkosten. Mislimo, da ne more biti človeka, ki bi ne zmoget enega dinarja na mesec.

Če se pa kak tak dobi, je pa organizacija tudi napram njemu vedno pripravljena spregledati mu, ali mu založiti na drug način članarino samo, da se vsaj toliko potrudijo, da zaprosi.

Naj nikar nihče izmed zamudnikov ne zameri, če mu rečemo, da je samo malomaren. In res ni vreden tak, da ga organizacija ščiti.

Zgodi se prav pogosto, da pride tak zvesti član, ko mu preti nevarnost ali potreba šele takrat »v organizacijo«. Takrat mu je pa dobra in potrebna. Toda naj si zapomni vsak dotični, da bo organizacija tudi napram njemu v takih slučajih stavila svoje pogoje.

Kar se tiče potrebe organizacije, moramo omeniti, da bo vsak dan bolj potrebna. Kar pogledamo ukupen invalidskih uradov in oblasti, vse invalidske zadeve se rešujejo samo v Beogradu. In rešitve bodo potrebovale precej intervencij od strani organizacije.

Ako pogledamo naš invalidski zakon in si predstavljamo kako se izvaja, potem je treba uvideti, da imamo precejšno borbo, ki se za njo zanima in briga edino organizacija. Le pogledimo prevajanja na nove prejemke, koliko naših ljudi še čaka in oni tarnajo edino skozi našo organizacijo. Precejšnje dobrote nam prinašajo razni finančni in drugi zakoni, ki spreminjajo določbe invalidskega zakona.

Edino stoji pri vsem tem na straži »Udruženje vojnih invalidov«.

Povedati pa hoče s temi vrsticami jasno, da bo ščitilo le one tovariše in tovarišice, kateri njega ščitijo.

Toraj člani in članice zamudniki, podvizajte se, da postanete zopet redni. Plačajte članarino in preskrbite si članske knjižice.

Tajniki in blagajniki, vi se pa ravajte po teh vrsticah.

Dajte nam vendar enkrat naše pravice!

Tovariš iz okolice Celja nam je napisal popolnoma umesten članek, ki se glasi:

Invalidsko vprašanje se rešuje že od leta 1919., a še danes ni rešeno. Leta 1925, smo sicer dobili invalidski zakon, ki pa nam našega mizerne stanja ni nič izboljšal ter smo celo na slabšem kot l. 1919. Takrat je invalid, ki je imel kako šolo lahko prišel do službe, ker so šle oblasti invalidom na roko. Invalid brez

kipelo kvišku. Iz sredine pa je poganjalo deblo, visoko štiri, pet metrov, s cvetjem, kaveličkom podobnim.

»Kakor da so živi brzojavni drogov, pogledajte«, je kazal Zdravko. »Cvetje je, kakor prsti roke. Samo žico se jim naj da, pa bodo za brzojavne drogeve, kakor nalašč.«

»Poglejte tam... kakor naši mlaji, sem opozarjal na visoke palme, vitke in ravne, kakor sveča in le na vrhu s listjem obdane.« Treba samo še obesiti tam zgoraj darilo za plezalca.

Lepo je gledati take palme. Posebno mi se nismo mogli ločiti od njih. Saj tako velikih še nismo videli. Bile so, kakor smreke v naših gozdovih.

Avto je zavil v ulico. Bila je cela v skalo vsekana, nekaka globoka soteska. Zakaj stene ulice, iz žive skale so se vzpenjale visoko, gotovo osem metrov in na njih je počivalo zidovje trdnjave. Kakor na slikah v razbojniških romanih se mi je zdela ta ulica s trdnjaskim obzidjem.

Še pet minut in pred nami se ulica naenkrat razširi in obstali smo na trgu sredi Dubrovnika.

Večerilo se je. Pod palmami so se sprehajali Dubrovčani in Dubrovčanke. Morje je tiho šumelo. Na vrtu je igrala godba. Vse je bilo živo, brezskrbno... Svetilke so lile svojo luč po lepih obrazih Dubrovčank, elegant-

nih toaletah, poljubljale liste palm in jo pošiljale kopat v morske valove, ki so se srebrili.

Ladjo smo zamudili. Treba počakati do jutri zvečer. Videl sem, da se je jezil Matevž. Tudi Zdravko in Ivan Celjski sta godrnjala.

»Zakaj smo vzeli avto. Mar bi se peljali z ladjo.« Ivan Krški se ni jezil. Tudi gospa Marija je kazala miren obraz. Jaz sem se pa smejal.

»Hvala ti, ladja, da si ušla.«

9. Dubrovnik.

Kako te naj opišem?... Ali te naj sploh opisujem? Ne... Tebe je treba videti Dubrovnik, kdor hoče, da te pozna takega, kakršen si v resnici. Ako je Kotor biser Dalmacije, si ti dijamant.

Mesto je obdano s starim, a mogočnim zidovjem, ter izgleda še vedno, kakor trdnjava. Mesto ni veliko. Ali romantično je, zidano, kakor na valovih. Vidi se na njem umirajoče veličanstvo. Spomnil sem se tistega umrlega v Cetinju, tistega v Moskvi in na Dunaju... Dubrovnik je bil od leta 1427 do 1437 republika.

Ko nam je to povedal ciceron, se je gospa Marija nasmejala.

Približal sem se ji.

»Zakaj ste se nasmejali?«

»Prišlo mi je na misel...«

»Kaj?«

»Hrvatska. Tudi ona bi rada bila republika.«

»Ne pozabite na Slovenijo, gospa Marija.«

»O, vem, vem... Kakor Dubrovnik.«

»Ne politizirajte,« nas je pogledal Zdravko.

Ako se gleda mesto iz kake višine, se zdi, ker je pozidano na skali, kakor da se dvigajo stene naravnost iz morja, ali kakor bi plavalo na morju. Na vrhu trdnjavskega obzidja je pot, po kateri se lahko gre po celem obzidju in razgleduje mesto, ter njegove znamenitosti in starine. Med potoma se človek srečava z ječami. Strašen je pogled na tiste luknje, kjer je ječalo toliko ljudi. Pa vstaja pred tabo doba, ko je človek človeka naravnost trpinčil.

Krasen je gotski portal frančiškanskega samostana. Zares, lepe stavbe so znali delati nekoč.

Kake dobre četrte ure po morju se dviga otok Lokrum ali Lacroma. To je sloveč otok, in biti v Dubrovniku in ne videti Lokruma, biti v Splitu in ne videti Trogira je kakor biti v Rimu in ne videti papeža.

Zato smo se tudi mi dogovorili, da popoldan obiščemo ta otok.

Ali zgodilo se je, da sem se na dogovorjenem mestu našel sam.

»Pa grem sam«, sem sklenil.

(Dalje prihodnjič.)

strokovne izobrazbe pa se je lahko šel učiti, ker je invalidski odsek razpolagal z zadostnimi krediti in tudi lahko sam odločal o strokovni izobrazbi invalidov. Vse drugače je sedaj. Dobili smo invalidski zakon, ki sicer daje nekaterim invalidom in vdovam nekoliko večjo pokojnino, a na drugi strani pa zopet siromašnim toliko odvzame, da je volk sit in koza cela. Pa tudi prvenstvo v državnih službah poudarja ta srečni zakon, a kljub temu prvenstvu so bili ob priliki raznih redukcij reducirani invalidi. Ta zakon nam torej ne pomaga dosti; invalidnina je borno odmerjena in prednost v državnih službah je izražena le na papirju. Kar se tiče služb odločajo šefi posameznih uradov. Ako se kak predstojnik urada izjavi, da invalida ovira pri izvrševanju službe njegova poškodba, takrat je šef sam invalidski

Politične beležke.

Slovenski ministri. Šesta Uzunovičeva vlada je sestavljena tudi iz Slovenske ljudske stranke. Ministri te stranke so Dr. Gosar, minister za socialno politiko; dr. Kulovec, poljedelski minister in ing. Dušan Serbec, minister za javna dela. Vojne žrtve zanima pred vsem, kakšno stališče bo zavzel novi minister socialne politike napram invalidski bedi in invalidskemu vprašanju.

Revolucija na Portugalskem. Na Portugalskem je izbruhnila revolucija in so imeli uporniki premoč. Pozneje so jih vladne čete premagale.

Pred rusko-angleškim spopadom v Kini. V Rusiji je delna mobilizacija. Sovjetska vlada hoče podpreti kantonske čete proti Angliji. V Londonu so razburjeni. Pričakuje se odločilna bitka za Šanghaj.

Japonski mikado, ki je umrl, kakor smo že poročali, je bil pokopan 7. februarja t. l. Pogreba se je udeležilo 10.000 ljudi, med njimi 4000 vojakov, mornarjev in uradnikov.

Priprave za bodoči habsburški dvor v Budimpešti. Madžari bi zelo radi imeli kralja. In to še posebno iz rodu Habsburžanov. Nek list poroča, da je nadvojvoda Friderik pri neki krojaški tvrdki v Budimpešti naročil za svojega sina Albrehta več tisoč livrej za lakaje in 50 ali 60 uniform za dvorne uradnike. Trdi se, da je to določeno za bodoči dvor nadvojvode Albrehta kot madžarskega kralja.

Politični begunci ne smejo v Italijo. Mussolini se boji, da bi se politični begunci zopet ne vračali v državo in pristajali v malih pristaniščih ali pa celo na odprtem obrežju. Zato je vlada poglasila jadransko obrežje med Comacchio in rtičem Santa Maria di Lenca za politično mejo in postavila vzdolž jadranskega obrežja nadzorstveno službo, kakor jo izvajajo ostale obmejne straže.

Energičen ukrep ministra prometa. Upokojen je generalni direktor železnic Miha Ilić, ki je eden glavnih krivcev korupcijske afere Rade Pašića. Imel je trdno pozicijo, ker so ga ščitili radikali in se je mislilo, da je nedotakljiv. Ali minister prometa ga je vrغل.

Italijansko vojaštvo v Albaniji. Italijanske tvrdke so priče s pripravljalnimi deli v drškem pristanišču. Zasipa se velika cesta, ki bo vezala pristanišče s cesto proti Tirani in Skadru. Govori se, da bo prispel bataljon tehničnih čet italijanske vojske. Italijanski vojaki se bodo izkrcali v delavskih oblekah.

Predsednik Coolidge za razorožitev na morju. Predsednik Coolidge je poslal kongresu posebno spomenico, v kateri se ponovno izreka na razširjenje razprav na razorožitveni konferenci v Ženevi na razorožitev na morju. — Predlogi za razorožitev, a v resnici se vse mrzlično oborožuje.

Lega Nazionale v Dalmaciji. Na občnem zboru te iredentistične družbe dne 9. jan. t. l. se je določila društvu glavna naloga — iredentistična propaganda v Dalmaciji, to je pripravljalno delo za odcepitev Dalmacije od Jugoslavije in priklopitev Italiji. To nalogo je društvu začrtal sam Mussolini. Bili so zborovalci zelo korajžni in govorili, da se Italija več ne boji nikogar. Bomo videli.

Naše gibanje.

OPOZORILO.

Po ljubljanskih časopisih pozivljata v ime našega Krajevnega odbora Udruženja vojnih invalidov v Ljubljani članstvo kot funkcionarja invalida Koler in Česnovar in sicer prvi kot predsednik, drugi kot tajnik. Ljubljanski Krajevni odbor nima še novega odbora, ker je bil na zadnjem občnem zboru imenovan le sreski anketni odbor samo v svrhu revizije, stari odbor pa ni bil še razrešen, pač pa le odstavljen od funkcije po rešenju Oblastnega odbora.

Po pravilih in po določbi Središnjega odbora vodi začasno do prihodnjega občnega zbora Krajevne organizacije za Ljubljano in okolico vse njene posle sam Oblastni odbor.

zakon. To je ravno krivično in nesocialno, ker vsakokrat to niti ni utemeljeno. Šef urada se pač dobro zaveda, da je on več kot invalidski zakon, ker on je strankar in ima v ministrstvu večji vpliv ter zato lahko tepta invalidske pravice. V privatno službo invalid ne pride, v invalidski dom ni sprejet, beračiti ne sme, kje je torej njegova pravica in opora?

Temu mizernemu stanju se mora vendar enkrat napraviti konec! Invalidom se naj zagurajo službe ali pa naj se jim da taka pokojnina, da bodo lahko živeli in ne bodo v sramoto sebi in spotiko drugim. Skrajni čas je že, da bi se vlada izkazala bolj častna v invalidskem vprašanju in dala vojnim žrtvam kar jim je po človeški pravici v 19. stoletju dati dolžna!

Invalid.

Takoj, ko bo končana sodna preiskava proti bivšemu predsedniku, in bodo od sodišča predane nazaj knjige in drugo, bo sklican ponovni občni zbor, katerega je Središnji odbor že zaukazal, da ga skliče Oblastni odbor. Izvršena izvolitev nekega odbora na sestanku pri Mraku v Ljubljani pa nima z udruženjem nič opraviti, ker ni bil to noben naš občni zbor, niti ga ni bil razur Oblastnega odbora nihče upravičen sklicati.

Če se to tiče kake druge novoustanovljene organizacije, nas ne tangira, toda opozarjamo, da se za Krajevni odbor Udruženja vojnih invalidov Kraljevine SHS v Ljubljani točasno nima nihče podpisovati in še bo vsakega takega od sedaj naprej kazensko zasledovalo. Članstvo udruženja pa opozarjamo, naj ne sledi pozivom za naše udruženje popolnoma nekompetentnih oseb.

Oblastni odbor.

Objava. Na podlagi čl. 5 društvenih pravil je izbrisan kot član Krajevnega odbora v Ljubljani Franc Koler iz Ljubljane, štev. član. knjižice 3006, ker ni naš državljani, in do eventuelne pridobitve državljanstva ne more biti naš invalid.

Občni zbori se vrše: Dne 20. februarja t. l. na Bledu ob 2. uri pop. v Blejskem domu, v Moravčah ob 8. uri zjutraj v Ljudskem domu, v Šoštanju ob 10. uri dopoldne, v Slovenski Bistrici ob 10. uri, v Žireh ob 11. uri dopoldne, v Ormožu, Dne 27. februarja t. l. v Mariboru (glej posebni oglas), v Ljutomeru (čas neznan), v Kranju ob 9. uri v Ljudskem domu.

Prodaja sukenj. Invalidska zadruga iz Beograda nam sporoča, da naj obvestimo svoje člane, da je mogoče dobiti zimske suknje tudi na obroke. Suknje prodaja proti mesečnemu odplačevanju po 75, 85, 100 in 117 Din in sicer na tri mesece. Tekom 3 mesecev je naročena suknja na ta način plačana. Vsi naši člani, ki bi hoteli na ta način naročiti suknje, naj se takoj obrnejo pisмено na Oblastni odbor v Ljubljani. Seveda je potrebna primerna garancija z osebno obvezo, ki bi imela pri onih, ki imajo premoženje zadostno jamstvo, pri drugih pa s poroštvom. Sicer je res sezona že pri koncu, toda suknje bodo prišle za več let prav in se nudi ravno sedaj ugodna prilika cenenege nakupa.

Uverjen za vožnjo je zmanjkalo, pričakujemo pa od Središnjega odbora nujne pošiljatve. Ker moramo predložiti natančni seznam izdanih, pozivljamo vse krajevne odbore, da nemudoma pošljejo sezname za preteklo leto 1926. Oni Krajevni odbori, ki imajo prejeti uverjenja, naj pa kratek čas potrpe, da pride pošiljatev.

Dramatični odsek UVI v Ljubljani ima letos naštudiranih par krasnih iger. Krajevnim odborom, ki imajo na razpolago odre, priporočamo, naj s sodelovanjem dramatičnega odseka prirejajo igre v prid svojih društvenih blagajn.

Dopis iz Boštanj. Nahajam se že precej časa v boštanski občini in opazujem, da naše ljudstvo rado podpira društva. Niti eden pa se še ni spomnil, da bi obudil spomin na naše padle in pogrešane vojne tovariše. Povsod že postavljajo spomenike ali plošče po zmognosti skromne ali večje, zato smo se morali tudi pri nas vzdramiti, da postavimo primerni spomin. V to svrhu nas je posetil dne 30. I. t. l. zastopnik Zveze bivših vojakov iz Ljubljane, bivši vojni kurat g. Bonač ter nam prinesel mnogo inicijative, ki jo daje navedena zveza za to lepo akcijo. Prinesel je v naše Posavje program Zveze vojakov iz svetovne vojne, za kar mu moramo biti zelo hvaležni. Ko je stopil g. Bonač na prižnico in pričel svoj krasni govor, je pričelo vse povpraševati odkod je ta gospod? Vzbuja je spomin trpljenja iz svetovne vojne, govoril je o nesrečnih vojnih žrtvah. Tišina je nastala v cerkvi in v zatopljenih mislih je množica poslušala. Marsikateri solza se je utrla v robec, bil je trenutek spomina na bridke dni, ko so naši fantje in možje umirali in nikogar ni bilo, ki bi mogel olajšati trpljenje. In če se spomnimo trpinov naših invalidov, Niti toliko ne dobijo, da bi se

mogli skromno preživljati. Vojni dobičkarji se ne spomnijo prav nič onih, ki so jim kovali premoženje. Ko je bilo treba iti k obrambi, so nas videli, danes pa niti ne pogledajo na naše manjkajoče ude. Rajše pogledajo v stran in sram jih je. Zato pa pomagajmo sami drug drugemu postavimo pa tudi dostojni spomin našim padlim, da pokažemo bodočim rodovom, kaj so zaslužili. Bivši kurat g. Bonač nam je zapustil najlepše utise, upamo, da se v kratkem zopet pojavi med nami. Zato mu kličemo »Na veselo svidenje med nami!« — A. Kuhar, v. invalid.

Konjice. Dne 16. januarja t. l. se je vršil dobro obiskan občni zbor tukajšnjega Krajevnega odbora. Po otvoritvi je tov. Podlunšek podal izčrpno poročilo odbora, kateremu je bil izrečen absolutorij s pohvalo. Nato je bil ponovno izvoljen stari odbor s tov. Brudermanom na čelu. Tov. Moser je kot delegat raztolmačil članstvu najvažnejša naša vprašanja in pozival članstvo, naj se v obrambo trdno oklene organizacije. Tov. Bruderman pa se je zahvalil za zaupanje in obljubil, da hoče z odborniki skupno delovati naprej še z večjo vneino v dobrobit članstva.

V Ptuj je bil občni zbor Krajevnega odbora dne 16. I. 1927 v gostilni pri Pošti dobro obiskan. Vodil ga je delegat tov. Tomc iz Ljubljane. Delovanje odbora, o katerem so podali poročilo tov. predsednik, tajnik in blagajnik, je bilo vzorno. Kljub temu je bilo par nezadovoljstev, ki so hoteli netiti prepir. Odbor je ostal stari. Tov. Tomc je obširno poročal o vseh važnih invalidskih vprašanjih, posebno glede pokojnin in odpravnin. Zanimanje članstva je bilo veliko. Pri slučajnostih je bilo stavljenih in pojasnjenih več vprašani, nakar je bil zaključen dobro uspeši občni zbor.

Krško. Dne 30. januarja t. l. se je vršil redni občni zbor Kraj. odbora v Krškem, katerega se je udeležilo precejšnje število članov in članic, celo najoddaljenejši so prihiteli, da izvršijo svojo dolžnost. Navzoči so z zanimanjem sledili posameznim točkam dnevnega reda ter odobravalii stvarna poročila posameznih funkcionarjev. Nekateri so se osobito zanimali za odkup invalidnine, da si vsaj na ta način nekoliko gospodarsko opomorejo. Kot delegat Oblastnega odbora se je udeležil tov. Tomc iz Ljubljane, kateri je podrobno pojasnjeval odkup invalidnine, reševanje po novem invalidskem zakonu in prejemanje nove invalidnine, katere še do danes niso radi raznih težkoč prejeli vsi priznani invalidi in vdove. V upravni in nadzorni odbor, kakor tudi poverjeniki so bili izvoljeni dosedanj funkcionarji, ker uživajo popolno zaupanje svojega zavednega članstva.

Novomeški krajevni odbor udruženja vojnih invalidov naznanja, da je dne 27. I. t. l. umrl v kandijski bolnici naš redni član Fran Pavlin, sodni sluga v Novem mestu. N. p. v. m.

Umrl je 6. t. m. v Invalidskem domu v Celju 100% voj. invalid in član kraj. odbora Celje tovariš Vrhovnih Mihael. Umrl je bil star šele 33 let, rodem iz Skornega, okraj Slovenjgradec ter je podlegel težki srčni hibi kot posledici bivše vojne. Bela žena je ugasnila v tem letu torej že drugemu tovarišu v Invalidskem domu v Celju mlado življenje, ki je bilo enkrat polno nad in veselja. Tovarišu ohranimo časten spomin, njega sorodnikom pa izrekamo naše sožalje.

Prezgodnji grob. V Studencih pri Mariboru je umrl dne 9. II. 1927 50% vojni invalid in član Udruženja vojnih invalidov v Mariboru Karol Pihlerič. Pokojni je dolga leta bolehal in hiral vsled posledic pljučnice, pridobljene v svetovni vojni. Dne 2. februarja t. l. je prejel na prošnjo poziv od Vel. župana ljubljanske oblasti za sprejem v zdravilišče na Golnik. Zadnje dneve pa se mu je bolezen tako hudo poslabšala, da ni bil več sposoben za potovanje mesto, da je šel v zdravljenje je za večno zatisnil oči. Kot mlad mož je zapustil ženo in dva nepreskrbljena otroka. Naj počiva v miru, njegovi materi in bratu odnosno družini pa izrekamo sožalje.

Izgubila je člansko knjižico št. 8725 vojna vdova Marija Poročnik iz Dravograda o priliki preselitve v drugo stanovanje. Svarimo pred izrabljanjem, najditelj pa naj jo vrne na pristojno mesto.

Razpis tobačne trafike. Tobakna trafika na Zgornji Hudinji, štev. 28 pri Celju je prosta. V predmetni trafiki se je v letu 1926. razpečalo za 20.825 Din tobačnega materiala. — Vojni invalidi in vojne vdove, ki so po inv. zakonu zaščiteni in se za podelitev te trafike zanimajo, se pozivajo, naj se zgledajo najkasneje do 17. februarja v pisarni kraj. odbora Udruženja voj. invalidov Celje, kjer lahko dobijo potrebne informacije.

Srečke efektne loterije za Invalidski dom v Trbovljah priporoča cenjenemu občinstvu najtopleje Konzorcij. Vsak posameznik lahko pomaga zgradbi in ako ne zadene nobenega izmed 200 dobitkov, naj ga tolaži zavest, da je prispeval v zelo koristne namene.

Druge novice.

Petletnica kronanja papeža Pija XI. Dne 12. t. m. je bila petletnica izvolitve papeža Pija XI. Vršile so se slovesne službe božje.

Minister za socialno politiko dr. Gosar je potrdil proračun Delavskih zbornic v Splitu in Novem sadu. Te dni je sprejel tudi zastopnike slovenske Delavske zbornice.

1100 letnica Cirilovega rojstva. Te dni so se pričele po svetu slavnosti v spomin obletnice Cirilovega rojstva.

Brez vizuma ne sme noben inozemec v Francijo. Glede na sedanjo gospodarsko krizo je francoska vlada sklenila, da za vse inozemce, ki nameravajo potovati v Francijo uvede zopet vizum za potne liste. Delavcem, ki iščejo delo v Franciji, se vizum ne bo dovoljeval.

Tudi nezakonski otroci lahko dobe očetovo ime. Kasacijsko sodišče v Beogradu je sprejelo predlog ministrstva pravde, s katerim se v načelu dovoljuje nezakonskim materam, da vlagajo prošnje za podelitev očetovega imena svojim nezakonskim otrokom. Take prošnje se morajo predlagati vladarju.

Konec davka na obisk gostiln in kavarn v Mariboru. Dinarski davek, ki je bil uveden pred petimi leti na ponočni obisk kavarn in gostiln v Mariboru, bo s 1. aprilom t. l. popolnoma odpravljen.

Poneverbe pri železnici v Mariboru. Te dni so odkrili pri delavnicah državnih železnic na koroškem kolodvoru v Mariboru poneverbe. V ponedeljek je nenadoma izginil iz urada blagajnik Rojko, ki bi moral naslednjega dne izplačati delavcem mezde. Kakor se je pozneje ugotovilo, se je odpeljal na svoje posestvo pri Vurbergu, odkoder je poslal načelniku pismo, v katerem mu sporoča, da ima v blagajni primanjkljaja 200.000 Din, ki si ga ne more pojasniti. Uvedena preiskava je ugotovila, da manjka v blagajni 280.000 Din. V zvezi s tem je bil aretiran tudi blagajniški uradnik Vokač. Ugotovilo se je, da sta oba skupno poneverila denar.

Papeški nuncij Pelegrinetti bo prestavljen iz Beograda v Varšavo. Kakor poročajo iz Beograda, bo papeški nuncij na našem dvoru Pelegrinetti v kratkem imenovan za nuncija v Varšavi. Baje se bo to zgodilo na izrecno željo poljske vlade.

Dvajsetodstotni odtegljaji. Finančni minister je naročil vsem davčnim uradom, da sprejemajo dvajsetodstotne kronske priznanice, ki so bile svojčas odtegnjene zasebnikom pri žigosanju kron kot plačilno sredstvo za davčne zaostanke.

Za združitev obeh dalmatinskih oblasti. Med voditelji hrvatskih strank v Splitu in Dubrovniku se je pokrenilo vprašanje združitve splitske in dubrovniške oblasti. O tem vprašanju se bo razpravljalo 13. t. m. v Splitu, kamor prispe tudi Stepan Radić.

6 odstotno obligacijsko posojilo mesta Ljubljane za zgradbo stanovanjskih hiš, ki je bilo nedavno razpisano, je podpisala že cela vrsta zanimancev, med njimi Mestna hranilnica ljubljanska z dvema milijonoma dinarjev.

V Splitu se kopljejo. Pri Splitu v Dalmaciji so se pojavili te dni prvi kopalci tega leta. Dočim se na bližnjem Mosoru beli še sneg, se prijatelji morja solnčijo na obrežju in kopljejo. Prav hudo toplo seveda še ni.

Zanikarnost. Češki listi poročajo, da so naleteli v brzovlaku Berlin—Beograd na jugoslovanski vagon, ki je bil popolnoma zasteničen. Vagon je češkoslovaška železniška uprava zaklenila ter nas tako obvarovala nadaljnje sramote. Toliko prizadevna bi pa že morala biti naša železniška uprava, da bi vsaj v inozemstvo ne spravljala takih zanemarenih vagonov.

Španska bolezen sicer v Sloveniji ni posebno hudo razširjena, zato pa je tem bolj v drugih jugoslovenskih pokrajinah. V Beogradu razsaja zlasti med šolsko mladino. Zaradi tega je prosvetno ministrstvo odredilo, naj se zaprejo vse šole v Beogradu, da se prepreči nadaljnje širjenje te bolezni. Tudi v Sarajevu razsaja španska bolezen. V pravoslavnem internatu leži večje število učencev, obolelih na tej bolezni.

Koliko je še slovenskih učiteljev na Primorskem. Ko so Italijani zasedli Primorje, je tu poučevalo 800 slovenskih učiteljev. Sedaj jih je še kakih 300. Opuščajo jih kratkomalo iz službe. Druge se pošilja v notranjost Italije, od koder se več ne vrnejo.

Pangalos, bivši diktator Grčije, je bil prepeljan na otok Kreto, kjer bo zadržan do glavne razprave. Tako se časi spreminjajo.

Zgradba šolskih poslopij. V prosvetnem ministrstvu je podpisanih več odlokov, s katerimi se odobri zgradba novih šolskih poslopij v raznih krajih države.

Pogozdovanje goličav se bo začelo. V generalni direkciji za šume se pripravlja predlog za podelitev kreditov, predvidenih za pogozdovanje goličav.

Cene tujemcu denarju:

100 avstrijskih šilingov	velja	802 Din	50 para.
100 nemških mark	«	1351 «	80 «
100 italijanskih lir	«	245 «	11 «
1 dolar	«	56 «	70 «
100 francoskih frankov	«	227 «	— «
100 čehoslovaških kron	«	168 «	85 «

Zdravje.

Oslovski kašelj. Ta bolezen je nalezljiva za otroke do 10. leta in je zelo nevarna deci do 4 let. Oslovski kašelj povzroča majhen bacil, o katerem nam je znano samo to, da se ne giblje in da je zelo malo odporen proti zunanjemu svetu in razkuževalnim sredstvom. Tudi še ni dognano, ali je odkrit res pravi povzročitelj oslovskega kašlja in kako dolgo ga bolnik lahko raznaša po okolici. Opazovanja sicer dokazujejo, da je ta kašelj začetkom tako prenosljiv, pozneje pa pojenja njegova nalezljivost. Otroci s prvimi bolezenskimi pojavi so najbolj nevarni za prenos bolezni.

Bacil oslovskega kašlja se naseli v sapniku na mestu, ki je za kašelj posebno občutljivo; tu se razmnožuje, izloča strupe in vzbuja močne izbruhe kašlja, izraženega v napadih. Povzročitelja nahajamo v izpljunkih in sluzu grla, ust in nosu. Prihaja direktno od bolnika po kapljicah, nastajajočih pri kašljanju, kar je edini dognani način, po katerem se širi ta bolezen. Prenos po okuženih predmetih (obleki, jedilnih in pijačih) je mogoč, a ni dokazan.

Glavno, kar moramo storiti je, da odstranimo otroka, ako je to mogoče, v posebno sobo, v kateri spi in prebiva ločen od zdravih. To je najenostavnejši in najboljši način, ki prepreči širjenje te bolezni.

Priporočljivo za bolnika so mlačne kopeli in osnaženje po vsakem napadu. Krpe, s katerimi smo ga brisali, moramo namočiti v razkuževalno tekočino ali pa jih sežgati. Kakor vedno in povsod tako je tudi tukaj osebna **snaga** zelo na mestu, dočim pa razkuževanje nima mnogo pomena, ker povzročitelj oslovskega kašlja zunaj bolnikovega telesa nima obstanka in naglo pogine.

Oslovski kašelj je nevarna otroška bolezen in zahteva od obolelih do 10 odstotkov smrtnih žrtev.

O prehladu. V zimskih dneh, ko ostrá burja brije čez poljane in dež premoči ljudi do kože, se pojavijo tudi prehladne bolezni in marsikdo bo primoran, da radi nahoda, influence, angine za nekaj dni leži v posteljo. Pa tudi marsikateri gram aspirina, piramidona, epiženina in kakor se že vsa ta sredstva imenujejo se bo zaužil za olajšavo teh neprijetnih dogodiljav. Pozna se promptni učinek teh sredstev, vendar bo malokomu znano, s kakim mehanizmom zmanjšajo temperaturo telesa.

Smatra se, da se regulira telesna temperatura po nekem gotovem centru, ležečem v možganih. In sicer učinkuje ta potom center, ki regulirajo na eni strani preosnovo, na drugi strani cel aparat žil. Kemična regulacija toplote izhaja iz preosnove hrane; tempo in obseg, v katerem se preosnuje hrana v telesu, je merodajen za proizvodnjo toplote. Na drugi strani ima aparat žil nalogo, razširjevati in zoževati žile, proizvajanje pota, torej fizikalna oddaja toplote. Oboje — proizvodnjo in oddajanje toplote — stoji pod vplivom proizvod toplote.

V vročini pa je centrum toplote okrnjen. Takojšnja posledica pa je, zmanjšanje vpliva na preosnovo, katerega tempo se zviša in obseg poveča; t. j. proizvod toplote se poviša, temperatura telesa se zviša. Na drugi strani pa se ohromenje centra izrazi na ta način, da zamore s protisilami proti zvišani temperaturi početi šele, kadar temperatura doseže gotovo stopnjo. Čim močnejše je center vsled strupa hekterij oškodovan, tem večja bo vročina, dokler ne odgovori center s protisilami. Smatra se, da sredstva za vročino aspirin (Bayer), Piramidon (Hoechst) učinkujejo najprvo na centru, ki regulira žile, in s tem povzroče povečano oddajo toplote. Istočasno vplivajo pa tudi na center za preosnovo s tem, da ga ohrome in s tem zmanjšajo tempo in obseg preosnove, t. j. zmanjšajo proizvod toplote.

Sredstva za vročino tvorijo torej nekako nadomestilo za manjkajočo regulacijo center, ki so v vročini oškodovani.

Dr. L. Trauner.

Gospodarstvo.

Snaženje perila. Rja je najbolj siten madež v perilu, ker kvari lepoto in razjeda moč tkanine. Drugi madeži se obelijo v večkratni žetli, na solncu, rja pa ne izgine rada, a treba je, da jo izsnažiš predno ti pokvari perilo. Delaj takole:

Komad perila, ki ima rjaste madeže operi in posuši, ali ne naškrobi ga. Madež pokapaj z svežim limonovim sokom. Ko se posuši limona, vlij v mrzlo vodo malo citronove kisline, peri madež v nji in izperi v gorki vodi. Če ne pomaga takoj, ponavljaj. Način je neškodljiv.

Zavri malo vode v porcelanastem lončku, namoči madež z raztopino ščavne soli ali s solno kislino in drži ga nad soparo. Izperi natančno.

Raztopi v vodi dva dela vinskega kamna in del galuna in namakaj s to vodo rjaste madeže v perilu žive barve, samo izpiraj natančno.

Pri perilu pristne barve vzamemo lahko klorovo apno ali vinsko kislino.

Zastarele madeže peri v razredčenem cinkloridu, pol kavine žličke na litru vode in izperi v topli rečnici.

Pod in na madež deni kosček platna, kapljaj nanj limonovega soka in potegni z vročim železom po platnu. Madež preide iz perila v platneno podlogo. Pazj pa, da ne spraviš s podloženo krpo madež na čisto mesto.

V srebrni žlici zavri nad gorečo svečo polovico limonovega in polovico namiznega olja, v vrelo namoči rjast madež, ki bo takoj izginil.

V liter vode kani šest kapelj žvepene kisline, položi perilo v to vodo, čez pet minut ga deni iz te vode v lug iz mila in sode, pomencaj in izperi v čisti vodi.

Mencaj madež z žvepleno kislino in izperi natančno v čisti vodi.

Zmoči madeže s 5% taninovo raztopino, in pusti, da stoji 5 ur. Nato izperi dobro tanin, namaži madeže z milom, izperi zopet, in zmoči s 5% raztopino ščavne kisline. Ko stoji ta 4 ure, izperi perilo zelo natančno, da ga ne izje kislina.

Hitro izgine rja, če držiš umazano mesto nad vrelo vodo, nadgrneš s ščavno kislino in izpereš čez 4 ure.

Napravi kašo iz grenke soli in namaži rjaste madeže. Zavri v cinasti posodi vode in drži namazana mesta skoz tri minute nad soparo, potem izperi v rečnici.

Drži madež nad vrelim ruskim čajem, nakapaj ga z limonovim sokom in izperi čez pol ure.

V vreli vodi raztopi ščavne soli, zmoči ž njo madež in drži ga nad soparo vode, ki vre v plehastem kotlu. Nato namoči krpico v ščavno raztopino, drgni madež in izperi v čisti vodi rečnici.

V cinasti posodi zavri vode in drži rjasto mesto nad soparo, tačas pa kapaj na madež limonovega soka, in to toliko časa, da izgine, če neha voda prej vreti, zavri jo iznova.

Kako se »odstavijo« mladi pujski. Zelo važna je pri prasičih ona perioda, ko prenehajo sesati, oziroma ko jih odstavimo. Tri tedne po zleženju naj se pujske pričinja prehranjevati s krmo. V to svrhu je najboljša mešanica: mleko in otrobi in nekaj koruze. Taka piča bo pujske polagoma popolnoma odvadila sesanja. Prasičerejci, ki pokladajo pujskom prereditko ali pa pregosto mešanico, bodo kmalu imeli težave z njimi, kajti take pujske bo napenjalo. To pa zato, ker se preveč nabašejo, potem pa vležejo, in leže dokler ne dobijo nove hrane.

Najboljše je, da koruzo razmečemo po travi, kamor spustimo pujske. Pri iskanju koruznih zrn bodo imeli dovolj prilike za gibanje in to jih ohrani zdrave.

Raznoterosti.

Deset zapovedi za očeta.

1. Ljubi svoje otroke iz vsega svojega srca.
2. Ne malikuj svojega dela, svojih zadev ali svoje zabave in ne klanjaj se jim pozabljaljoč, da moraš biti tudi družabnik in učitelj svojim otrokom.
3. Ne imenuj se po nemarnem »oče«, da te ne zadene kazen, kakor vsakogar, ki lahkomišlno prevzame nase očetovske dolžnosti.
4. Ure počitka prebji skupno s svojimi otroci. Šest dni dela, sedmega se odpočij. Toda vsak dan preostane nekaj časa, katerega moreš posvetiti ožjemu sožitju s svojimi otroci.
5. Spoštuj svojo ženo, ker mi, njeni otroci, jo tudi spoštujemo, ljubimo in upoštevamo iz vsega srca.
6. Ne skrivaj pred svojimi otroci zakladov in plemenitih tajnosti svojega srca.
7. Bodi neizprosno, da ne zaidejo tvoji otroci na kriva pota.
8. Zaupaj svojim otrokom in odpuščaj jim njihove pomote.
9. Ne pozablaj, da si bil nekoč tudi ti mlad in da se je mnogo izpremenilo od tvoje mladosti.
10. Hodi po pravičnih potih, da ti bodo tvoji otroci lahko sledili.

Izdaja Udruženje vojnih invalidov.

Odgovorni urednik: Stanko Tomc.

Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

Zanj odgovarja: France Štrukelj.

Vzajemna pomoč

posojilna in gospodarska zadruga

r. z. z o. z.

v Ljubljani, Šentpeterska vojašnica

sprejema hranilne vloge, daje posojila v gospodarske svrhe vojnim žrtvam.

Priporoča svojo novootvorjeno krojaško delavnico za izdelavo vseh krojev po najnovejših modah. Invalidi, vdove in sirote dobe primeren popust. Sprejema tudi popravila oblek, izdelavo konfekcije in vsa druga krojaška dela.